

مدرس:

خلیل عقیلی فرج

k.aghili.f@chmail.ir

دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم
دانشکده علوم قرآنی ملایر

روش تحقیق در علوم قرآن و حدیث

جلسه پنجم

مهارت های ساخت مسأله پژوهش (۲)

چهل حدیث درباره جوانان - حدیث ششم

مولی امیرالمومنین علی علیه السلام

غُلَامٌ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِّنْ شَيْخٍ جَاهِلٍ.

یک جوان عاقل و فهمیده از یک پیر سالمند
نادان بهتر و مطلوب تر است.

(مواعظ عددیه، ص ۲۳)

دفتر نشر فرهنگ و معارف اسلامی مسجد بیت

روش تحقیق در علوم قرآن و حدیث * خلیل عقیلی فرج

□ یادآوری جلسه گذشته

✓ فواید مسأله محور بودن پژوهش

✓ چگونه پژوهشی مسأله محور طراحی کنیم؟

مهارت تجزیه مشکل به مسائل محتمل (تیغ ماهی)

مهارت تجزیه مشکل به مسائل محتمل (درخت
مسأله یاب)

✓ مهارت تبدیل مشکل به مسأله

✓ تفاوت های مشکل و مسأله

۳- تجزیه مشکل به ابعاد مختلف

❖ مثلا موضوع پلورالیزم دینی (نجات بخش بودن همه ادیان)

❖ این موضوع دارای ابعاد گوناگونی است:

- ✓ هنجاری: رفتار مومنان با دیگر ادیان باید چگونه باشد؟
- ✓ نجات شناختی: آیا همه ادیان باعث نجات و رستگاری هستند؟
- ✓ بررسی تجارب دینی: آیا تجارب دینی همه ادیان حقیقی هستند؟
- ✓ و...

۴- تجزیه مشکل به مصادیق محتمل

❖ مثلاً مشکل سرقت دارای مصادیق گوناگون است:

✓ سرقت مالکیت معنوی

✓ سرقت اطلاعات

✓ سرقت مال و پول نقد

✓ و...

❖ در مرحله بعد می توان هر کدام از این موارد را به مصادیق ریزتری تقسیم کرد و...

چهار ملاک برای انتخاب مسأله در میان مسائل بدست آمده

- ۱- داشتن اولویت معرفتی: در صورتی که حل مساله ب منوط به حل مسأله الف است، پس مسأله الف دارای اولویت معرفتی است.
- ۲- ضرورت اجتماعی: آیا هزینه در این پژوهش ضرورتی دارد؟ ◀ مثلا: بانکداری اسلامی
- ۳- توانایی های فردی محقق
- ۴- علایق شخصی محقق

اصل تقدم تشخيص دقيق مسأله بر حل مسأله

✓ از مرحله «کدام مسأله» به مرحله «مسأله چیست و چه ویژگی هایی دارد؟» برسیم.

✓ آسیب شناسی: آیا مسأله ما حقیقی است یا «مسأله نما» است؟

مثلا در موضوع آشنایی با خدا، مسأله «خداوند از چه زمانی بوده است؟» بی معناست.

رَبِّهِمْ
عَلَّمَ مُحَمَّدٌ
وَالِدِ مُحَمَّدٍ

ومن الله التوفيق

Draghili.blog.ir